

Sociologie a filosofie fyziky na přelomu 21. století: *la détente*

Sociology and Philosophy of Physics at the Turn of the 21st Century: the Road to *Détente*

Seminář je koncipován jako badatelský, studenti a studentky jsou vítáni. Seminář je zařazen do výuky Ústavu filosofie a religionistiky FF UK (AFSV00396), E-kredity: 3.

Garant kurzu (pro studenty UK):

Mgr. Jan Maršálek, PhD. (FLÚ AV ČR)
marsalek@flu.cas.cz

Koncepce, příprava a vedení kurzu:

Doc. Zdeněk Konopásek, PhD. (CTS UK/AV ČR)
Mgr. Jan Maršálek, PhD. (FLÚ AV ČR)
Mgr. Lukáš Hadwiger Zámečník, PhD. (Univerzita Palackého v Olomouci)

Místo konání semináře:

Zasedací místnost Kabinetu pro studium vědy, techniky a společnosti (214a),
Filosofický ústav AV ČR, Jilská 1, Praha 1, 2. patro.

Čas konání semináře:

Seminář má čtrnáctidenní periodicitu s počátkem 6. 10. 2022, 14:30 – 17:00 hod.

Anotace

Pokud bylo v minulosti opakovaně poukazováno na to, že sociologie věnovala jen málo své pozornosti studiu vědy, platí dnes naopak sociologie vědy za jeden z nejvýznamnějších sociologických podoborů. Tomu napomohla mj. skutečnost, že tato disciplína nezůstala uzavřena v úzkém prostoru vymezeném jejím primárním výzkumným zájmem, nýbrž dokázala vstoupit do kritického dialogu jak s etablovanými východiskem obecné sociologie, tak s filosofií, jejíž výsadní postavení na poli reflexe vědy účinně zpochybnila. V letním semestru ak. roku 2021/2022 jsme se zabývali obdobím největšího rozkvětu sociologie vědy a vědeckého poznání, za něž bývají považována 70. a 80. léta 20. století. Budeme-li v novém vydání našeho semináře i nadále zvláštní pozornost věnovat proměnlivému vztahu mezi sociologií a filosofií rozehrávaného na půdě reflexe fyziky, bude tentokrát naším úkolem pochopit pozdější vývoj těchto oborů a jejich přítomnost.

Podmínky účasti

Účast na semináři sice nevyžaduje pokročilé znalosti ve fyzice, intelektuálně přínosný však bude jen pro ty jeho frekventanty, kteří budou ochotni před každým setkáním důkladně prostudovat zadanou literaturu a zapojit se v průběhu semináře do společných debat o podmínkách, postupech a procesech fyzikálního bádání 20. století.

Absolvování „Sociologie a filosofie fyziky: konflikty, křivdy, usmíření“ (LS 2021/2022) není pro účast v semináři podmínkou.

Harmonogram

Texty k nastudování postupně doplňujeme.

6. 10.

Představení semináře, představení projektu „Vědecká gramotnost pro 21. století: Science Studies ve výuce přírodních věd“, shrnutí výsledků semináře „Sociologie a filosofie fyziky: konflikty, křivdy, usmíření“ (AV ČR/FF, letní semestr 2021/2022).

13. 10.

Vědecké kontroverze jako „strategické výzkumné místo“ sociologie vědeckého poznání. Odpověď filosofie.

Harry M. Collins, “The place of the ‘core-set’ in modern science: sociological contingency with methodological propriety in science.” *History of Science*, 19(1), 1981, pp. 6–19.

Harry M. Collins, “Science in its Social Space” in *Volume 1 Collection - Laboratory - Theater: Scenes of Knowledge in the 17th Century*, edited by Helmar Schramm, Ludger Schwarte and Jan Lazardzig, Berlin, New York: De Gruyter, 2008, pp. 457-466.

27. 10.

Vědecké kontroverze jako „strategické výzkumné místo“ sociologie vědeckého poznání. Odpověď filosofie.

Sheila Jasanoff, "Beyond Epistemology: Relativism and Engagement in the Politics of Science." *Social Studies of Science*, vol. 26 (1996), pp. 393-418.

Philip Kitcher, “Patterns of Scientific Controversies” in P. Machamer, M. Pera, A. Baltas (eds.), *Scientific Controversies: Philosophical and Historical Perspectives*. Oxford University Press, 2000, pp. 21-39.

10. 11.

Science Wars I: Fyzici čtou Science Studies. Tzv. Sokalova aféra

Alan Sokal, “Transgressing the Boundaries: Towards a Transformative Hermeneutics of Quantum Gravity.” *Social Text* 46/47 (1996), pp. 217-252.

Alan Sokal - Jean Bricmont, *Fashionable Nonsense: Postmodern Intellectuals' Abuse of Science*. Picador, New-York 1998. Chapters 6 (Latour) and 9 (Deleuze and Guattari), pp. 124-133, 147-153.

Mermin, N. David. "The Science of Science: A Physicist Reads Barnes, Bloor and Henry." *Social Studies of Science* 28, no. 4 (1998): 603-23.

24. 11.

Science Wars II

Michel Callon, "Whose Imposture? Physicists at War with the Third Person." *Social Studies of Science*, Vol. 29, No. 2 (Apr., 1999), pp. 261-286.

Bloor, David. "Changing Axes: Response to Mermin." *Social Studies of Science* 28, no. 4 (1998): 624-35.

Barnes, Barry. "Oversimplification and the Desire for Truth: Response to Mermin." *Social Studies of Science* 28, no. 4 (1998): 636-40.

Mermin, N. David. "Abandoning Preconceptions: Reply to Bloor and Barnes." *Social Studies of Science* 28, no. 4 (1998): 641-47.

8. 12.

Třetí vlna vědních studií: od vědy k (vědecké) expertíze.

15. 12.

Workshop „Pierre Bourdieu’s Science of Science: Sources, Arenas, Legacies“ (ve spolupráci s Francouzským ústavem pro výzkum ve společenských vědách – CEFRES). Program workshopu bude doplněn.

(22. 12. nebo 5. 1. 2023)

Závěry. Trocha fyziky pro každého: Cesty fyziky sociologů a fyziky filosofů v prostoročasu.

Seminář je organizován v rámci výzkumného programu Odolná společnost pro 21. století Strategie AV21 – *Vědecká gramotnost pro 21. století: Science Studies ve výuce přírodních věd.*